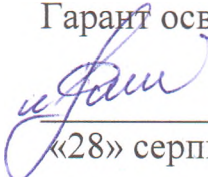

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра права (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

 І. Р. Шинкаренко
«28» серпня 2023 р.

СИЛАБУС
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ АВІАЦІЙНОЇ ТА КОСМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ
(назва навчальної дисципліни)

Галузі знань: 08 Право

Спеціальності: 081 Право

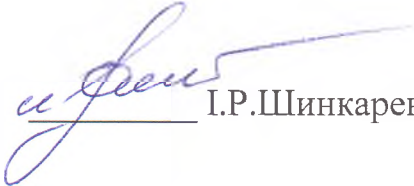
Освітні програми: Право

Рівень вищої освіти: *другий магістерський*
Форма навчання: денна / заочна

Силабус введено в дію з 01.09.2023 року

Харків – 2023 р.

Розробник:
професор кафедри права
кандидат юридичних наук, професор

І.Р.Шинкаренко

Силабус навчальної дисципліни «Міжнародні стандарти авіаційної та космічної діяльності в правовій системі України» розглянуто на засіданні кафедри права (702)

Протокол № 1 від « 28» серпня 2023 р.

В. о. завідувачки кафедри
доктор юридичних наук, професор Н.С. Філіпенко

Погоджено з представником здобувачів освіти: Д.С. Донець/

1. Загальна інформація про викладача

ПІБ: Шинкаренко Ігор Ростиславович

Посада: професор

Наукова ступінь: кандидат юридичних наук

Вчене звання: професор

Перелік дисциплін, які викладає:

– «Правові засади здійснення негласних слідчих (розшукових) дій» - магістр;

– «Актуальні правові та організаційні питання протидії загрозам убезпечення авіаційної та космічної діяльності» магістр;

«Актуальні проблеми теорії оперативно-розшукової діяльності» - PhD;

«Використання кримінального аналізу у протидії кримінальним правопорушенням на об'єктах

критичної інфраструктури» - магістр;

Напрями наукових досліджень:

- безпека критичної інфраструктури;
- міжнародні стандарти авіаційної та космічної діяльності щодо протидії безпековим загрозам;
- права людини та їх забезпечення під час здійснення слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів;
- теоретичні проблеми формування метатеорії та приватних правових теорій;
- проблеми формування новітньої парадигми теорії та практики ОРД у сфері убезпечення загальної та спеціальної превенції, виявлення та розслідування кримінальних правопорушень на об'єктах інфраструктури авіаційного транспорту та аерокосмічної галузі;
- теоретичні, кримінально-правові та організаційно-тактичні проблеми убезпечення державної політики протидії злочинності на об'єктах аерокосмічної галузі як складової критичної інфраструктури України.

Профайл викладача: Тел.: (097) -970-81-66

E-mail: i.shynkarenko@khai.edu

<https://orcid.org/0000-0001-5524-2259>;

<https://education.khai.edu/lecturer/schinkarenko-igor-rostislavovich>

Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системіMentor

Робоче місце: 205 к-2.

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти – денна

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1 семестр

Обсяг дисципліни: 4 кредита ЄКТС / 120 годин, у тому числі аудиторних – 48 год. (лекції – 24 год, семінарські / практичні заняття – 24 год.), самостійної роботи здобувачів – 72 год.

Форма здобуття освіти – заочна

Обсяг дисципліни: 4 кредита ЄКТС/120 годин, у тому числі аудиторних – 14 год. (лекції – 6 год, семінарські / практичні заняття – 8 год.), самостійної роботи здобувачів – 106 год.

Дисципліна обов'язкова

Види навчальної діяльності – лекції, семінарські / практичні заняття

Види контролю – модульний контроль, іспит

Мова викладання – українська

Переквізити: Актуальні питання правового регулювання в аерокосмічній галузі; Актуальні питання міжнародного повітряного права.

Кореквізити навчальної дисципліни: Сучасні проблеми кримінального права та кримінології; Актуальні питання адміністративного права та адміністративного судочинства Актуальні питання регулювання інноваційних відносин.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у магістрантів теоретичних і практичних знань, уявлень про основні світоглядні парадигми, а також розвитку навичок самостійного мислення на ґрунті вивчення міжнародних стандартів авіаційної та космічної діяльності, їх застосування у національному авіаційному та космічному законодавстві щодо імплементації міжнародних правових безпекових моделей протидії авіаційному та космічному тероризму, перспективних напрямків забезпечення участі держави у міжнародному ринку транспортних та космічних послуг тощо.

Завдання:

1) Системи знань щодо:

- міжнародних стандартів та принципів здійснення авіаційної та космічної діяльності;
- сутність та значення застосування у національному авіаційному та космічному законодавстві міжнародних правових безпекових моделей протидії авіаційному та космічному тероризму,;
- основних чинників удосконалення правових засад авіаційної та космічної діяльності;
- теоретично-прикладних, правових засад перспективних напрямків забезпечення участі держави у міжнародному ринку транспортних та космічних послуг тощо;

– визначення в понятійному апараті та природі авіаційного та космічного права його зв'язку з іншими традиційними інститутами і галузями права;

2) системи вмінь:

– щодо застосування норм, що регулюють діяльність у сфері авіаційних та космічних перевезень, у майбутній практичній діяльності;

– алгоритму аналізу правових ситуацій щодо визначення можливостей проведення конкретних дій відповідно стандартів та принципів здійснення авіаційної та космічної діяльності.

Перелік компетентностей

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК).

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності під час юридичного супроводження діяльності забезпечення суб'єктів підприємництва, об'єктів авіаційно-космічної інфраструктури та повітряного транспорту.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію щодо системного вирішення проблем забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності під час забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на і суспільні відносини у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Очікувані результати навчання:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання щодо забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

ПРН 3 Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження

ПРН 8 Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН 9 Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН 10 Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права..

ПРН 11. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

ПРН 12 Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН 13 Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

ПРН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на суспільні відносини у сфері забезпечення суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні міжнародні стандарти авіаційної діяльності

Змістовий модуль 1.

Міжнародні стандарти авіаційної та космічної діяльності та їх імплементація в національному законодавстві України

ТЕМА №1. АВІАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ РЕГУЛЮВАННЯ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.

Форма здобуття освіти – денна

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 7 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Форма здобуття освіти – заочна

Обсяг аудиторного навантаження – 2 год:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 0 год: Усне опитування, тестування. Завантажена систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 12 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Зміст теми: Поняття авіаційної діяльності. Складові авіаційної діяльності. Поняття повітряного транспорту.

Система національного авіаційного законодавства України. Джерела міжнародного повітряного права. Національно-правові джерела: а) Повітряний кодекс України; б) акти Кабінету Міністрів України, Міністерства транспорту України; в) двосторонні угоди України про повітряне сполучення. Систематизація авіаційного законодавства України. Проблеми термінології (визначення, тлумачення та уніфікація термінів) колізії і прогалини законодавства.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень та чинного законодавства надаються знання щодо сутності авіаційної діяльності, системи національного авіаційного законодавства України, його національно-правових та міжнародних джерел.

Самостійна робота

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1-10; СК1-7; СК 9 -15.

Результати навчання: ПРН1-3; ПРН 8-16

ТЕМА №2. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АВІАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Форма здобуття освіти – денна

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 7 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Форма здобуття освіти – заочна

Обсяг аудиторного навантаження –0 год:

Лекція 0 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 0 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 14 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Зміст теми: Основні принципи міжнародного права та галузеві принципи міжнародного повітряного права. Правове регулювання повітряного транспорту в Євросоюзі.

Міжнародно-правове регулювання безпеки ЦА: поняття, завдання та принципи. Механізм міжнародно-правового регулювання безпеки ЦА. Виникнення, сучасний стан і перспективи розвитку міжнародного регулювання безпеки ЦА. Основні міжнародні конвенції щодо безпеки ЦА. Європейська конвенція про видачу правопорушників. Основні міжнародні організації в галузі безпеки ЦА.

Поняття міжнародно-правового регулювання використання та охорони повітряного простору. Міжнародні організації у сфері використання повітряного простору. Правовий режим міжнародного повітряного простору.

Проблеми гармонізації з міжнародним та європейським правом міжнародний договір як джерело регулювання діяльності Цивільної авіації: а) багатосторонні угоди; б) регіональні угоди; в) двосторонні угоди.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень та чинного законодавства надаються знання щодо загальних принципів та стандартів міжнародно-правового регулювання діяльності цивільної авіації та використання повітряного простору.

Самостійна робота

Завдання для СРС:

4. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
5. Виконання практичних завдань протягом семестру.
6. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1-10; СК1-7; СК9 -15.

Результати навчання: ПРН1-3; ПРН 8-16

ТЕМА 3. НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКИ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ.

Форма здобуття освіти – денна

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 7 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Форма здобуття освіти – заочна

Обсяг аудиторного навантаження –4 год:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 10 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Зміст теми: Безпека цивільної авіації та її співвідношення з «національною» та «авіаційною безпекою». Загрози безпеці Цивільної авіації. Ознаки та класифікація погроз безпеки цивільної авіації відповідно до національних та міжнародних нормативно-правових актів. Напрямки та види убезпечення об'єктів цивільної авіації. Регламенти (стандарти та рекомендована практика) міжнародних (ІКАО) та регіональних організацій у сфері безпеки цивільної авіації. Спільні авіаційні власті (JAA) та спільні авіаційні вимоги (JAR) в галузі безпеки ЦА.

Стандарти ЄС в сфері безпеки ЦА. Міжнародно-правове регулювання безпеки ЦА на рівні інших міжнародних міждержавних об'єднань. Міжнародні зобов'язання України в сфері безпеки ЦА.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень та чинного законодавства надаються знання щодо загальних принципів та стандартів розвитку міжнародної цивільної авіації.

Самостійна робота

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1-10; СК1-7; СК9 -15.

Результати навчання: ПРН1-3; ПРН 8-16

ТЕМА №4. ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.

Форма здобуття освіти – денна

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 7 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Форма здобуття освіти – заочна

Обсяг аудиторного навантаження – 2 год:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 0 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 10 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Зміст теми: Поняття космічної діяльності. Складові космічної діяльності. Правове забезпечення діяльності авіакосмічної галузі України. Рівні нормативно-правового регулювання космічної діяльності. Система національного законодавства космічної діяльності. Проблеми гармонізації з міжнародним та європейським правом національного законодавства України у сфері космічної діяльності.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень та чинного законодавства надаються знання щодо загальних принципів та стандартів законодавчого регулювання космічної діяльності.

Самостійна робота

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1-10; СК1-7; СК9 -15.

Результати навчання: ПРН1-3; ПРН 8-16

ТЕМА № 5. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ КОСМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Форма здобуття освіти – денна

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 7 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Форма здобуття освіти – заочна

Обсяг аудиторного навантаження – 0 год:

Лекція 0 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 10 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Зміст теми: Розвиток міжнародно-правового регулювання безпеки космічної діяльності. Основні суб'єкти та об'єкти убезпечення космічної діяльності. Міжнародно-правові принципи безпеки космічної діяльності.

Міжнародно-правова охорона навколоземного простору від космічного сміття. Міжнародно-правове убезпечення використання ядерних джерел енергії у космічному просторі. Міжнародно-правове регулювання забезпечення безпеки людини у космічному просторі.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень та чинного законодавства надаються знання щодо загальних принципів та стандартів міжнародно-правового режиму космічної безпеки.

Самостійна робота

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1-10; СК1-7; СК9 -15.

Результати навчання: ПРН1-3; ПРН 8-16

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ №2 ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКИ ПОВІТРЯНОГО РУХУ

ТЕМА № 6. СИСТЕМА СТІЙКОСТІ ТА МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ, КІБЕРНЕТИЧНОЇ, ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АВІАЦІЙНОЇ ТА КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Форма здобуття освіти – денна

Обсяг аудиторного навантаження – 8 год:

Лекція 4 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 4 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 8 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Форма здобуття освіти – заочна

Обсяг аудиторного навантаження – 0 год:

Лекція 0 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 0 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 10 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Зміст теми: Національна стійкість. Стійкість суб'єктів та об'єктів авіаційної та космічної діяльності, їх значення у системі національної стійкості України.

Складові стійкості та безпека суб'єктів та об'єктів авіаційної та космічної діяльності України. Модель стійкості АКД. Механізм національної стійкості. Міжнародні стандарти оцінки ризиків та визначення загроз різним видам об'єктів.

Поняття інформаційної безпеки Цивільної авіації: Предмет, об'єкт, суб'єкти забезпечення. Міжнародні правові принципи та стандарти забезпечення інформаційної безпеки ЦА.

Поняття кібернетичної безпеки Цивільної авіації: Предмет, об'єкт, суб'єкти забезпечення. Міжнародні правові принципи та стандарти забезпечення кібернетичної безпеки ЦА.

Поняття екологічної безпеки Цивільної авіації: Предмет, об'єкт, суб'єкти забезпечення. Правове регулювання забезпечення екологічної безпеки ЦА.

Міжнародні вимоги до експлуатанта аеродрому щодо просторового зонування території навколо аеропорту з умов впливу авіаційного шуму. Технічні вимоги та адміністративні процедури щодо моніторингу викидів (емісії) експлуатантами цивільних повітряних суден.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень та чинного законодавства надаються знання щодо загальних принципів та стандартів міжнародно-правового регулювання забезпечення кібернетичної та екологічної безпеки авіаційної та космічної діяльності.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1-10; СК1-7; СК9 -15.

Результати навчання: ПРН1-3; ПРН 8-16

ТЕМА № 7. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРОТИДІЇ ЗАГРОЗАМ АВІАЦІЙНО-КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Форма здобуття освіти – денна

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 7 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Форма здобуття освіти – заочна

Обсяг аудиторного навантаження –0 год:

Лекція 0 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 0 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 10 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Зміст теми: Злочини міжнародного характеру, що посягають на безпеку міжнародної авіації і правопорядок. Склад злочину міжнародного характеру входять, що посягають на безпеку міжнародної авіації і правопорядок.

Монреальська конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації: перелік суспільно небезпечних діянь проти безпеки авіації. Поняття злочину за Конвенцією про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації. Повітряний тероризм. Особливості реалізації положень Токійської Конвенція про злочини та деякі інші акти, що здійснюються на борту повітряного судна щодо проявів теоретичної агресії відносно ЦА. Особливості положень Гагської Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден щодо проявів теоретичної агресії відносно ЦА. Особливості Монреальська Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації щодо проявів теоретичної агресії відносно ЦА.

Космічний тероризм. Види міжнародної відповідальності за шкоду під час провадження космічної діяльності

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень та чинного законодавства та міжнародних угод надаються знання щодо загальних принципів та стандартів міжнародно-правового регулювання протидії загрозам авіаційно-космічної діяльності.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1-10; СК1-7; СК9 -15.

Результати навчання: ПРН1-3; ПРН 8-16

ТЕМА № 8. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ РЕЄСТРАЦІЇ ПОВІТРЯНИХ СУДЕН ТА СЕРТИФІКАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ КОСМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Форма здобуття освіти – денна

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 7 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Форма здобуття освіти – заочна

Обсяг аудиторного навантаження – 2 год:

Лекція 0 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 10 год: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Зміст теми: Поняття цивільного повітряного судна. Зміст процедури реєстрації повітряного судна. Основні правила надання адреси повітряного судна. Первинна льотна придатність. Підтримання льотної придатності повітряного судна. Порядок видачі дозволів на бортові радіостанції цивільних повітряних суден. Технічні вимоги та адміністративні процедури для льотних екіпажів цивільної авіації. Правила видачі свідоцтва авіаційному персоналу в Україні.

Об'єкти космічної діяльності. Правовий статус космічних об'єктів та космонавтів. Вимоги міжнародних правових актів та національного законодавства України щодо сертифікація об'єктів космічної діяльності. Особливості реєстрації космічних апаратів та унікальних об'єктів космічної діяльності.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень та чинного законодавства та міжнародних угод надаються знання щодо загальних принципів та стандартів міжнародно-правового регулювання реєстрація льотної придатності повітряних суден та сертифікація льотного персоналу.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1-10; СК1-7; СК9 -15.

Результати навчання: ПРН1-3; ПРН 8-16

ТЕМА 9. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ОРГАНІЗАЦІЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ, ЗВ'ЯЗКУ, НАВІГАЦІЯ ТА СПОСТЕРЕЖЕННЯ

Форма здобуття освіти – денна

Обсяг аудиторного навантаження – 8 год:

Лекція 4 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 4 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 8 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Форма здобуття освіти – заочна

Обсяг аудиторного навантаження –0 год:

Лекція 0 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 0 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 10 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Зміст теми: Класифікація повітряного простору обслуговування повітряного руху України. Правила польотів цивільних повітряних суден у повітряному просторі України. Правила організації потоків повітряного руху.

Правила технічної експлуатації наземних засобів радіотехнічного забезпечення в цивільній авіації України. Правила організації і проведення наземних та льотних перевірок наземних засобів радіотехнічного забезпечення польотів, авіаційного електрозв'язку та світлосигнального обладнання аеродромів цивільної авіації України. Організація та здійснення об'єктивного контролю при обслуговуванні повітряного руху та виробничій діяльності цивільної авіації України. Порядок продовження терміну служби (ресурсу) наземних засобів радіотехнічного забезпечення польотів і авіаційного електрозв'язку цивільної авіації України.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень та чинного законодавства та міжнародних угод надаються знання щодо загальних принципів та стандартів міжнародно-правового регулювання сертифікації експлуатантів, що виконують авіаційні роботи, аеропортів, аеродромів та злітно-посадкових майданчиків.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1-10; СК1-7; СК9 -15.

Результати навчання: ПРН1-3; ПРН 8-16

Тема 10. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПОВІТРЯНОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ, ПЕРЕВЕЗЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ, ТОВАРІВ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПОДВІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ АВІАЦІЙНИМ ТРАНСПОРТОМ

Форма здобуття освіти – денна

Обсяг аудиторного навантаження – 4 год:

Лекція 2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 7 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Форма здобуття освіти – заочна

Обсяг аудиторного навантаження – 2 год:

Лекція 0 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота 10 год: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі. Завантажена у систему Mentor матеріалу з самостійної роботи.

Зміст теми: Поняття, види повітряних перевезень. Особливості правового регулювання повітряних перевезень. Правовий статус повітряного перевізника.

Порядок та умови повітряних перевезень небезпечних вантажів. Класифікація небезпечних вантажів. Права та обов'язки сторін договору перевезення небезпечних вантажів.

Порядок надання, припинення дії, відмови у наданні дозволів на виліт повітряного судна для перевезення товарів військового призначення та подвійного використання. Порядок надання дозволів на виліт повітряних суден для перевезення товарів військового призначення та товарів подвійного призначення.

Анотація: на ґрунті вивчення теоретичних положень та чинного законодавства та міжнародних угод надаються знання щодо загальних принципів та стандартів міжнародно-правового регулювання повітряного перевезення небезпечних вантажів товарів військового призначення та подвійного використання авіаційним транспортом

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.

2. Виконання практичних завдань протягом семестру.

3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Формування компетентностей: ІК; ЗК 1-10; СК1-7; СК9 -15.

Результати навчання: ПРН1-3; ПРН 8-16

Модульний контроль.

5. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено.

Реферати, аналітичні огляди та інше – це індивідуальні завдання, які сприяють розширенню та поглибленню теоретичних знань з окремих тем навчальної дисципліни, формують навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, кримінальним законодавством, судовою практикою.

6. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, практичних занять, індивідуальні консультації (при необхідності), самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні посібники), проведення олімпіад, словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.),наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

7. Методи контролю

Поточний контроль: опитування на практичних заняттях; вирішення окремих правових ситуацій; проведення письмових контрольних робіт з окремих правових інститутів; проведення програмованого контролю (тестування); проведення групових та індивідуальних консультацій.

Підсумковий контроль: складання модульного контролю; складання іспиту.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...5	5	0...25
Модульний контроль	0...15	1	0...15
Змістовний модуль 2			
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...5	5	0...25
Модульний контроль	0...15	1	0...15
Виконання і захист РГР (РР, РК)	0...10	1	0...10
Усього за семестр			0...100

Білет для заліку складається з 2-х теоретичних питань і 1 практичного завдання (30 б+30 б+40 б)=100 балів.

Під час складання семестрового заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);

- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку (20 балів);

- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (3-15 балів);

- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);

- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);

- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);

- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);

- проведення правоосвітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);

- написання реферату /презентації, доповіді (5 балів);

- участь у не менше заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);

- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з тестового завдання (10 балів), двох теоретичних питань (60 балів) і одного практичного (30 балів)

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

9. Політика навчального курсу

1. Письмові роботи:

Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: письмових робіт за результатами самостійної роботи за темами курсу, тестових завдань за модулями (перелік та зміст завдань за темами курсу міститься на сторінці в: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=4247>), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо.

2. Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення. Порушення академічної доброчесності регулюється відповідно до Положень «Про систему забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти СУЯ ХАІ-НМВ-П/011:2017» та «Кодекс академічної доброчесності Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» СУЯ ХАІ-НМВ-К/001:2023 01.09.2023) (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/polozheniya1/polozhennya-yaki-regulyuyut-poryadok-zdijsnennya-osvitnogo-procesu/kodeks-akademic-hnoi-dobrochesnosti/>). <https://khai.edu/assets/files/polozhennya-polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>)).

3. Відвідання занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/polozheniya1/polozhennya-pro-organizaciyu-sistemi-upravlinnya-yakistyu-polozhennya-pro-sistemu-zabezpechennya-yakosti/>).

10. Методичне забезпечення

1. Силабус «Міжнародні стандарти авіаційної та космічної діяльності в правовій системі України», другий рівень вищої освіти спеціальності 081: денна форма. / Укладачі: І.Р. Шинкаренко. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2023. 32 с.

2. Міжнародні стандарти авіаційної та космічної діяльності в правовій системі України: НМКД для здобувачів вищої освіти, спеціальності 081 – «Право», другий рівень вищої освіти: денна форма / укладачі: І.Р. Шинкаренко. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2023. 425 с.

3. Міжнародні стандарти авіаційної та космічної діяльності в правовій системі України,: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти, спеціальності 081 – «Право», другий рівень вищої освіти: денна форма / укладачі: І.Р. Шинкаренко. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2023. 225 с.

4. Плани практичних (семінарських) занять та завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни: Міжнародні стандарти авіаційної та космічної діяльності в правовій системі України»: для здобувачів вищої освіти, спеціальності 081 – «Право», перший рівень вищої освіти: денна форма / укладачі: І.Р. Шинкаренко. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2023. 107 с.

5. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни: Міжнародні стандарти авіаційної та космічної діяльності в правовій системі України,: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти, спеціальності 081 – «Право», перший рівень вищої освіти: денна форма / укладачі: І.Р. Шинкаренко. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2023. 75 с.

6. Електронний ресурс ХАІ 081-Право:
<https://education.khai.edu/program/081-1-40>

11. Рекомендована література

ЗАКони УКРАЇНИ

1. Повітряний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2011, № 48-49, ст.536 (зі змінами та доповненнями)

2. Кримінальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст.131 (із змінами та доп.).

3. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 3–4. Ст. 21. (із змінами та доп.).

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення. *Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)* 1984, додаток до № 51, ст.1122 (із змінами та доповненнями }

5. Закон України Про державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2017, № 16, ст.199 (зі змінами)

6. Про транспорт : Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994, N 51. ст.446. (зі змінами та доповненнями)

7. Про космічну діяльність: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1997, N 1, ст. 2 (із змінами та доп.).

8. Про державну підтримку космічної діяльності: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2000, N 22, ст.172 (із змінами та доп.).

9. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1995, N 12, ст.81 (із змінами та доп.).

10. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, N 15, ст.73. (із змінами та доп.).

11. Про відходи: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, N 36-37, ст.242. (із змінами та доп.).
12. Про державну підтримку космічної діяльності: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, N 22, ст.172 (із змінами та доп.).
13. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, N 12, ст.81(із змінами та доп.).
14. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 15, ст.73. (із змінами та доп.).
15. Закон України Про критичну інфраструктуру (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text>

УКАЗИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

1. Про невідкладні заходи щодо забезпечення безпеки авіації України: Указ Президента України від 15 січня 1998 року № 17/98. Урядовий кур'єр. 1998. № 13-14. (із змінами та доп.).
2. Про заходи щодо впорядкування діяльності з міжнародних повітряних перевезень товарів військового призначення та подвійного використання: Указ Президента України від 25 грудня 2003 року N 1488/2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1488/2003#>
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України №392/2020. (із змінами та доп.).
4. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019
5. Концепція забезпечення національної системи стійкості: Указ Президента України «Про запровадження національної системи стійкості» від 27 вересня 2021 року № 479/2021.

ПОСТАНОВИ/РОЗПОРЯДЖЕННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

1. Положення про використання повітряного простору України: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 954. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/954-2017-%D0%BF#Text>
2. Положення про Державну авіаційну адміністрацію: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 2 листопада 2006 р. N 1526 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1526-2006-%D0%BF#Text>
3. Положення про Державний спеціалізований фонд фінансування загальнодержавних витрат на авіаційну діяльність та участь України у міжнародних авіаційних організаціях. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28 вересня 1993 р. № 819 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2018 р. № 1101). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1101-2018-%D0%BF#Text>

4. Положення про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 92. {Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 294 від 26.04.2017}/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-2016-%D0%BF#Text>

5. Про утворення Міжвідомчої комісії з авіаційної безпеки цивільної авіації. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2012 р. № 938. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/938-2012-%D0%BF#Text>

6. Положення про Державну авіаційну службу України. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2014 р. № 520/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/520-2014-%D0%BF#Text>

7. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2021-2025 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 січня 2021 р. № 15-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2021-%D1%80#Text>

8. План дій для збереження стійкості та стабільності економічної системи під час війни <https://dia.dp.gov.ua/plan-dij-dlya-zberezhennya-stijkosti-ta-stabilnist-ekonomichno%D1%97-sistemi-pid-chas-vijni/> (звернення 27.07.23-11:11)

НАКАЗИ МІНІСТЕРСТВА ТРАНСПОРТУ/МІНІСТЕРСТВА ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

1. 09.02.2010 року № 68 «Про затвердження Положення про державного інспектора з авіаційного нагляду у Державній авіаційній службі країни», зареєстровано в Мін'юсті 26 квітня 2010 року за № 307/17602.

2. 08.04.2003 року № 269 «Про затвердження Положення про організацію та виконання демонстраційних польотів», зареєстровано в Мін'юсті 12 червня 2003 року за №479/7800.

3. 22.12.2006 року № 1179 «Про затвердження Правил організації та виконання авіаційних робіт у сільському та лісовому господарстві», зареєстровано в Мін'юсті 28 березня 2007 року за № 286/13553.

4. 05.07.2010 року № 430 «Про затвердження Правил сертифікації експлуатантів, що здійснюють експлуатацію цивільних повітряних суден (літаків) з метою виконання комерційних транспортних перевезень згідно з вимогами OPS 1», зареєстровано в Мін'юсті 21 липня 2010 року за № 558/17853.

5. 02.11.2010 року № 804 «Про затвердження Правил проведення службового розслідування актів незаконного втручання в діяльність цивільної авіації», зареєстровано в Мін'юсті 24 січня 2011 року за № 106/18844.

6. 26.12.2011 року № 637 «Про затвердження Порядку накладення і стягнення штрафів за порушення вимог законодавства на повітряному транспорті», зареєстровано в Мін'юсті 19 січня 2012 року за № 73/20386.

7. 17.06.2020 № 356 «Про затвердження Інструкції з оцінки рівня загрози безпеці цивільної авіації України», зареєстровано в Мін'юсті 01 жовтня 2020 року за № 960/35243.

3. Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден (Гаага, 1970 року, Редакція від 10.09.2010, підстава - 954_014). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_167#Text
4. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, що спрямовані проти безпеки цивільної авіації (Монреаль, 1971 року, Редакція від 24.02.1988, підстава - 995_269). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_165#Text
5. Протокол про боротьбу з незаконними актами насильства у міжнародних аеропортах цивільної авіації (Монреаль, 1988 року, Ратифікація від 14.03.1989, підстава - 7247-XI). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_269#Text
6. Конвенція про маркування пластичних вибухових речовин з метою їх виявлення (Монреаль, 1 березня, 1991 року, Ратифікація від 03.12.1997, підстава - 687/97-ВР). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_016#Text
7. Резолюція 2309 (2016). Ради Безпеки ООН, 7775 засідання від 22.09.2016 року. URL: [https://undocs.org/pdf?symbol=ru/S/RES/2309%20\(2016\)](https://undocs.org/pdf?symbol=ru/S/RES/2309%20(2016))
8. Додаток 17 «Міжнародні стандарти та рекомендована практика. Безпека. Захист міжнародної цивільної авіації від АНВ» (Документ v0356763-11, поточна редакція — Прийняття від 07.11.2011. 11 видання, липень 2020 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356763-11#Text>
9. Керівництво з авіаційної безпеки (Документ 8973 ICAO, 11-те видання, 2019 року). URL: <https://avia.gov.ua/bezpeka-aviatsiyi/aviatsijna-bezpeka/perelik-ormatyvno-pravovyhdokumentiv-z-aviatsijnoyi-bezpeky/>.
10. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 300/2008 від 11 березня 2008 року про спільні правила у сфері авіаційної безпеки цивільної авіації та про скасування Регламенту (ЄС) № 2320/2002.
11. Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) 2015/1998 від 05 листопада 2015 року про встановлення детальних заходів із впровадження загальних базових стандартів авіаційної безпеки.
12. Регламент Комісії (ЄС) № 1254/2009 від 18 грудня 2009 року про встановлення критеріїв, що дозволяють державам-членам відступати від загальних базових стандартів авіаційної безпеки цивільної авіації та приймати альтернативні заходи безпеки.
13. Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) № 103/2019 від 23 січня 2019 року про внесення змін до Імплементативного Регламенту Комісії (ЄС) 2015/1998 в частині, що стосується роз'яснення, узгодження, спрощення, а також посилення деяких заходів авіаційної безпеки.
14. Політика ЄКЦА в сфері авіаційної безпеки (Документ № 30 ЄКЦА (частина II), 13-те видання/травень 2010 року, поправка 11 – травень 2019 року).
15. Договір про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_480#Text

16. Угода про рятування космонавтів, повернення космонавтів і повернення об'єктів, запущених у космічний простір. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_483#Text

17. Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, завдану космічними об'єктами. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_126#Text

18. Конвенція про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_253#Text

19. Угода про діяльність держав на Місяці та інших небесних тілах. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_482#Text

20. Конвенція про Міжнародну цивільну авіацію (Чикаго, 1944 року). Редакція від 01.10.1998, підстава - [995_933](#). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038#Text

21. Конвенція про маркування пластичних вибухових речовин з метою їх виявлення (Монреаль, 1 березня, 1991 року, Ратифікація від 03.12.1997, підстава - [687/97-ВР](#)). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_016#Text

22. Резолюція 2309 (2016). Ради Безпеки ООН, 7775 засідання від 22.09.2016 року. URL: [https://undocs.org/pdf?symbol=ru/S/RES/2309%20\(2016\)](https://undocs.org/pdf?symbol=ru/S/RES/2309%20(2016))

23. Договір про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_480#Text

24. Угода про діяльність держав на Місяці та інших небесних тілах. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_482#Text

Базова література:

1. Безпека цивільної авіації та відповідальність у міжнародному повітряному праві https://pidruchniki.com/1421092346743/pravo/bezpeka_tsivilnoyi_aviatsiyi_vidpovidalnist_mizhnarodnomu_povitryanomu_pravi 04.12.19-8:14

2. Випорханюк Д. М., Ковбасюк С. В. Основи космічної ситуаційної обізнаності (Space Situational Awareness, SSA). Іноземний і вітчизняний досвід космічної діяльності у сфері оборони: Монографія. Житомир: Видавець О. О. Євенок, 2018. 532 с. ISBN 978-617-7703-34-0.

3. Міжнародне космічне право. Кредитно-модульна система: Підручник / О.В. Беглий. – К.: НАУ, 2009. – 570 с. URL: <https://studfile.net/preview/8855627/page:12/>

4. Шемшученко Ю.С., Малишева Н.Р. Безпека космічної діяльності: правові засади. Монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2018. 312 с. ISBN 978-617-665-039-3

5. Москаленко С. І. Міжнародне повітряне право. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи / Москаленко С. І.. Кропивницький: ЛА НАУ, 2021. 25 с. URL: https://dspace.sfa.org.ua/bitstream/123456789/1105/1/Moskalenko_mijnarodne_sam.pdf.

6. Костицький В.В. Повітряне право України [Текст]: навчальний посібник / За заг. ред. д-ра ю.н. В.В. Костицького. Дрогобич: Коло, 2011. 552 с.
7. Рижий В.І. Міжнародне повітряне право: зб. наук.-практ. публ. / В.І. Рижий. К.: Юстініан, 2011. 480 с.: іл. Укр., рос., англ.
8. Шелухін М. Л. Транспортне право України. Академічний курс : [підручник] / за ред.М. Л. Шелухіна. К.: Ін Юре, 2008. 896 с.
9. Корнєєв Ю.В., Садовський В.М. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право* № 1 (34). 2015. С. 13-17.
10. Сорока Л. В. «Адміністративно-правовий механізм реалізації космічної доктрини України: теорія і практика». Київ: ФОП Чалчинська Н. В., 2020. 395 с.
11. Стельмах О. С. Міжнародно-правовий режим безпеки дослідження і використання космічного простору в мирних цілях: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.11 – міжнародне право. Київ, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України, 2015. 24 с.
12. Федоров О.П. Космічна діяльність: підходи до розробки стратегії. Київ: «Наукова Думка», 2019. 206с. URL: <http://a-kosmos.com.ua/wp-content/uploads/2019/11/kniga-fedorov-2019.pdf>
13. Філіппов А. В. Авіаційна безпека: проблеми термінології українського та міжнародного права. *Dictum factum*. 2018. № 2. С. 105-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dicf_2018_2_22
14. Харченко В. П. Принципи організації повітряного простору : навч. посіб. / В. П. Харченко, О. Є. Луппо, В. П. Колотуша; Нац. авіац. ун-т.- К., 2006. 124 с. [укр].
15. Космічне право України: Збірник національних і міжнародних правових актів. Вид. 5-те, переробл. та допов. / Відпов. Редактори: Е. І. Кузнецов, Н. Р. Малишева. К.: Атіка, 2007. 464 с. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/2/60.pdf>
16. Малярчук Н.В., Дом'яченко С.І. Цивільна авіація України: проблеми державного регулювання. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право* № 2 (35). -2015. С. 12-16.
17. Банчук-Петросова О. Проблеми регулювання міжнародних авіаційних перевезень пасажирів та шляхи удосконалення законодавства. *Міжнародне право*. 2020. №2. С. 351-355. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.2.59>. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/2/60.pdf>
18. Бодашевська Г. Основи правового регулювання космічної діяльності в Україні //Літописець. Випуск 1: Збірник тез за матеріалами IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Права людини: історичний вимір і сучасні тенденції» (м. Житомир, 24-25 листопада 2016 року).- Житомир: ФО-П Левковець Н.М., 2017. – с.53-56
19. Жмур Н.В. Нормативно-правове регулювання суспільних відносин у сфері службової інформації: напрями удосконалення. *Науковий вісник Херсонського Державного Університету*. Серія: Юридичні науки: зб.

наук, праць. Херсон, вид-во ФОП (ПП) Шерман М.Д., 2014. Т.1. Вип. 6- 2. С.161-164.

20. Єряшов Є.К., Закревська О.Г. Поняття екологічної безпеки та екологічне нормування в галузі цивільної авіації. *Юридична наука і практика: виклики часу: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції*. Т. 3. К.: НАУ, 12 березня 2015 р. С. 26-28.

21. Маркуш Д. Ю. Особливості сучасного міжнародно-правового регулювання повітряних перевезень вантажів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 389-391.

22. Островська І. В., Радченко О. А., Моїсеєва Н. В. Проблеми та напрями розвитку ринку авіаційних перевезень України. *Економіка та управлінням національним господарством*. 2018. № 4. С. 21-26.

23. Semenyaka Vasyl. The Current State of Deregulation of Space Activities in Ukraine. *Advanced Space Law, Volume 3*, 2019. С. 115–116.

24. Хом'яченко С.І., Єряшов Є.К. Особливості механізму адміністративно-правового регулювання. *Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. - Зб. наук. пр. К. : НАУ, 2014. № 2 (31). С. 10-15. 6

25. Чернега О. Б., Дорофєєва Х. М. Стратегія інтеграції авіаційної мережі України до єдиного повітряного простору Європейського Союзу. *Економіка. Управління. Інновації*. 2015. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2015_1_41

26. 90. Чернега Шемшученко Ю.С., Семеняка В.В. Сучасний стан та необхідність реформування космічного законодавства України. *Часопис Київського університету права*. 2019. №2. С. 9-16. DOI: 10.36695/2219-5521.2.2019.01 URL: <file:///C:/Users/Igor/Downloads/1-Article%20Text-1-1-10-20191119.pdf>

Додаткова література

1. Даник Ю.Г. та ін. Основи кібербезпеки та кібероборони: підручник. [Видання друге, перероб. та доп.]. – Одеса.: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2019. – 320 с. ISBN 978-617-582-069-8 с.295-296

2. Дубинський О. Суб'єкти здійснення державного контролю за додержанням законодавства на транспорті в Україні. *Підприємство господарство і право*. №10. 2018. С. 131-135.

3. Золотар О.О. Правова охорона як складова інформаційної безпеки авіації: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук: 12.00.07/ Державний науково-дослідний інститут Міністерства внутрішніх справ України. Київ, 2010. 20 с.

4. ЗубкоГ.Ю. Безпека космічної інфраструктури як напрям державної інфраструктурної політики України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 4. 2019. С. 144 – 148.

5. Інформаційна безпека і кібербезпека - в чому різниця?. URL:<https://indevlab.com/uk/blog-ua/informatsijna-bezpeka-i-kiberbezpeka-v-chomu-riznitsya/>.

6. Левченко М. О. Менеджмент безпеки: навч. посіб. / М. О. Левченко. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2013. 406 с. : іл. Бібліогр. в кінці розд.

7. Пирожков С. І. Про національну доповідь НАН України «Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз» За матеріалами доповіді на засіданні Президії НАН України 6 квітня 2022 року. URL: <http://dspace.nbuu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/185177/10-Pyrozhkov.pdf?sequence=1>

8. Проблеми права екологічної безпеки : навч. посіб. / М.В. Краснова, Г.І. Балюк, А.Г. Бобкова [та ін.] ; під заг. ред. М.В. Краснової та Р.С. Кіріна; відп. ред. В.І. Андрейцев. Дніпро: НГУ, 2016. 575 с.

9. Шинкаренко І. Р. Кримінальне право. Особлива частина: склади окремих видів кримінальних правопорушень : навчальний-наочний посібник: структурно-логічні схеми / І. Р. Шинкаренко, Г. О. Спіцина, І. І. Шинкаренко, А. А. Стародубцев. Харків : Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» ; «Факт», 2022. 374 с. ISBN 978-617-7947-49-2

10. Шинкаренко І. Р., Спіцина Г. О. Актуальні проблеми убезпечення об'єктів авіаційного транспорту в умовах сьогодення. *Актуальні проблеми забезпечення публічного порядку та безпеки в сучасних умовах: вітчизняний та міжнародний досвід* : матер. II міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25.10.2019). Дніпро : ДДУВС, 2019

11. Шинкаренко І.Р., Спіцина Г.О. Напрями формування наукового підґрунтя безпеки об'єктів інфраструктури авіаційного транспорту. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 13 бер. 2020 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. С. 100-102,

12. Шинкаренко І.Р., Спіцина Г.О. Безпека об'єктів інфраструктури авіаційного транспорту: теоретичні аспекти. *Вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх.* 2020. №2. С. 253-262. включено до міжнародної науково метричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща, Варшава), «Перелік Б МОН України» DOI: DOI: 10.31733/2078-3566-2020-2-253-262

13. Шинкаренко І.Р., Спіцина Г.О., Шинкаренко І.Р. Моральні та правові виклики щодо використання профайлінгу в протидії злочинності. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Науковий журнал.* 2021. Спеціальний випуск № 2 (116). С.298-306. DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-298-306. URL: <https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/V9-298-306.pdf>

14. Шинкаренко І., Подзолкова Т. Правові та методологічні проблеми щодо виявлення членів російських диверсійно-розвідувальних груп під час воєнного вторгнення. *Науковий вісник ДДУВС.* 2022. № 2. С. 21-27 URL: https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/08/2_ua_n/%2022-21-28.pdf DOI: 10.31733/2078-3566-2022-2-21-28

15. Шинкаренко І.Р., Захаров В.П. Питання забезпечення об'єктів та суб'єктів інфраструктури авіаційно-космічної галузі України . *Пропілеї права та безпеки: наук. журнал* / Ред. кол. Н. Є. Філіпенко, Г. О. Спщина, І. Р. Шинкаренко, та ін. - Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», 2022. №. 1. с. 59-68.
16. Ihor Shynkarenko, Vasylyl Zakharov, Iryna Shynkarenko, Oleksandra Zakharova Conceptual Aspects of The use of Biometric Technologies in the Field of Counteraction to Criminal Offenses while Air Transportation. *Archives of Criminology and Forensic Sciences: Scientific Journal. Kharkiv: NSC «Hon. Prof. M. S. Bokariu FSI»* № 1(3) 2021. P. 104-114. DOI: <https://doi.org/10.32353/acfs.3.2021.11>(<https://archivecriminology.com.ua/index.php/journal/article/view/30/29>)
17. Shynkarenko I., Zakharov V., Shynkarenko I., Zakharova O., Semenovych O. (2022) Legal and Conceptual Aspects of Securing Space Activity Entities-Facilities in Ukraine. In: Nechyporuk M., Pavlikov V., Kritskiy D. (eds) Conference Paper: Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering. ICTM 2021. Lecture Notes in Networks and Systems 367, pp 720–735. Springer Nature Switzerland AG 2022, Cham. [First Online: 01 January 2022](https://doi.org/10.1007/978-3-030-94259-5_58) https://doi.org/10.1007/978-3-030-94259-5_58
18. Aggarwala N., Fenello M. J., Fitz-Gerald G. F. Air Hijacking: an International Perspective. New York, 1971.
19. Astorquiza A. S. G. El convenio de las Bermudas sobre transporte aereo internacional: Diss. Santiago (Chile), 1966.
20. Bin Cheng. The Law of International Air Transport. London; New York, 1962.
21. Beresford S. M. Surveillance Aircraft and Sattelites — a Problem of International Law.— *Journal of Air Law and Commerce*, 1960, v. 27, N 2.
22. Buergenthal T. Law-Making in the International Civil Aviation Organisation. Syracuse (N. Y.). 1969.
23. Buergenthal T. Op. cit., p. 115; Sheffy M. The Air Navigation Commission of the International Civil Aviation Organization.— *Journal of Air Law and Commerce*, 1958, vol. 25.
24. Boer C. B. Nationality and Interchange of Aircraft: Diss. Montreal: McGill Institute of Air and Space Law, 1970.
25. Calkings J. C. N. Acquisition of Operating Authority by Foreign / Air Carriers: the Role of the CAB. White House and Departament of State.— *Journal of Air Law and Commerce*, 1965. vol. 31
26. De Saussure H. The Civil Aeronautics Board and Air Carriers Permits.— *Air Law*, 1976, v. 1.
27. Evans A. A Proposed Method of Control.— *Journal of Air Law and Commerce*, 1971, v. 37, N 2.
28. Falliot M. Nouvelles orientations des organismes intergouvernementaux d'aviation civile.— *Revue francais de droit aerien*. 1976.N 3.
29. Ferreira E. A. The Capacity Problem under the Argentine Doctrine in International Air Law. Cordowa, 1954.

30. Jones H. A. The Equation of Aviation Policy.— *Journal of Air Law and Commerce*, 1960. vol. 27. N 3.
31. Haanappel P. C. *Annals of Air and Space Law*. Toronto, 1976, v. 1.
32. Lissitzin O. *International Air Transport and National Policy*. New York, 1942.
33. Lissitzyn O. *International Air Transport and National Policy*. New York, 1942.
34. Morris W. and M. *Dictionary of Words and Phrase Origin*. New York, 1964, v. III.
35. Popescu D. Principles Governing the Transport Capacity in Bilateral Air Agreements of Some Socialist States.—*Revue roumaine de sciences sociales*, 1971. N 3.
36. Sand P. H. *International Unification of Air Law*.— *Law and Contemporary Problems*, 1965. vol. 30.
37. Samuels A. The Legal Problems: An Introduction.— *Journal of Air Law and Commerce*, 1971, vol. 37. N 2.
38. Shawcross and Beaumont on Air Law. London, 1972, vol. 2.
39. Shawcross, Beaumont. *Air Law*. London, 1977, p. 16.
40. Shubber S. *Jurisdiction Over Crimes on Board Aircraft*. The Hague. 1973.
41. The Tokyo Convention and Federal Judicial Jurisdiction.— *Journal of Air Law and Commerce*, 1969, vol. 35, N 2.
42. Tetiana Podzolkova, Ihor Shynkarenko Legal and criminal profiling issues of persons supporting armed aggression in Ukraine. *Archives of Criminology and Forensic Sciences: Scientific Journal*. Kharkiv: NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» № 1(5) 2022. p.84-94 (Правові та криміналістичні проблеми профайлінгу осіб, які сприяють збройній агресії на території України. DOI: <https://doi.org/10.32353/acfs.5.2022.05>
43. Силабус «Міжнародні стандарти авіаційної та космічної діяльності в правовій системі України», другий рівень вищої освіти спеціальності 081: денна форма. / Укладачі: І.Р. Шинкаренко. .Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2023. 32с.
44. Міжнародні стандарти авіаційної та космічної діяльності в правовій системі України,: НМКД для здобувачів вищої освіти, спеціальності 081 – «Право», другий рівень вищої освіти: денна форма / укладачі: І.Р. Шинкаренко. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2023. 425 с.
45. Міжнародні стандарти авіаційної та космічної діяльності в правовій системі України,: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти, спеціальності 081 – «Право», другий рівень вищої освіти: денна форма / укладачі: І.Р. Шинкаренко. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2023. 225 с.
46. Плани практичних (семінарських) занять навчальної дисципліни: Міжнародні стандарти авіаційної та космічної діяльності в правовій системі України,: для здобувачів вищої освіти, спеціальності 081 – «Право», перший рівень вищої освіти: денна форма / укладачі: І.Р. Шинкаренко. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2023. 95 с.

47. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни: Міжнародні стандарти авіаційної та космічної діяльності в правовій системі України,; конспект лекцій для здобувачів вищої освіти, спеціальності 081 – «Право», перший рівень вищої освіти: денна форма / укладачі: І.Р. Шинкаренко. Харків: Нац. Аерокосм. університет, 2023. 75 с.

12. Інформаційний ресурс

1. ICAO. URL: <https://www.icao.int/about-icao/pages/default.aspx>
2. Державна авіаційна служба України. URL: <https://avia.gov.ua/http://rada.gov.ua>. – веб-сторінка Верховної Ради України.
3. <http://www.kmu.gov.ua>. – веб-сторінка Кабінету Міністрів України.
4. www.scourt.gov.ua. – веб-сторінка Верховного Суду
5. <http://www.nau.kiev.ua>. – веб-сторінка нормативні акти України.
6. <http://www.liga.net>. – веб-сторінка пошуковий сервер українського законодавства LIGA.
7. <http://www.upr.org.ua>. – веб-сторінка український правозахисний портал.
8. <http://www.yurpractika.com>. – веб-сторінка “Юридична практика”.
9. <http://www.yur-gazeta.com>. – веб-сторінка “Юридична газета”.
10. <http://www.avtoreferat.ukrlib.org>. – веб-сторінка каталог авторефератів дисертацій.
11. <http://www.lawukraine.com>. – веб-сторінка каталог українського юриста.